

A group of six people, five men and one woman, are standing in a hallway. They are dressed in formal attire, including suits and a dress. The hallway has a checkered floor and a door on the right. The lighting is dramatic, with strong shadows.

aréna

Tomáš Vůjtek

SMÍŘENÍ

(ohlasová hra se zpěvy)

Na stěně visí obraz. Dědictví po dědovi.

**Na stěně
visí obraz.
Dědictví
po dědovi.**

Tomáš Vůjtek
SMÍŘENÍ
(ohlasová hra se zpěvy)

Česká premiéra – sobota 3. června 2017 v 18.30 hodin

Režie: Ivan Krejčí
Dramaturgie: Tomáš Vůjtek
Scéna: Milan David
Kostýmy: Marta Roszkopfová
Hudba: Ondřej Švandrlík
Korepetice: Ondřej Malý
Inspice: Lukáš Šveda
Text sleduje: Kamila Holaňová

OSOBY A OBSAZENÍ:

FUNKCIONÁŘ Marek Cisořský

PARTYZÁN Michal Čapka

VOJÁK Josef Kaluža

OTEC Vladislav Georgiev

SESTRA Pavla Dostálová

BRATR Štěpán Kozub

ČESKÝ SBOR (5 MUŽŮ A ŽENA)

Šimon Krupa, Petr Panzenberger,
Ondřej Malý j.h., Jan Chudý j.h., Vojtěch Lipina j.h.,
Alena Sasínová-Polarczyk

VYLIKVIDOVÁNÍ NĚMECKÉHO PROBLÉMU

Místní správní komise
vč. Průmyslové

Název

Nákupní doba pro Němce

v pondělí až pátek

od 16—18 hodin

v sobotu

od 11—13 hodin

Někdy dříve sobota náležela k úterku (závislost na železnici)

Průmyslová, 20. území - 240

1945

Státní

Podle statistik žilo na územích odstoupených po Mnichovu Německé říši něco kolem 730 000 osob české a slovenské národnosti, což činilo něco přes 20 procent tamějšího obyvatelstva. Počty Čechů, kteří byli v letech 1938 – 1939 vyhnáni ze Sudet do vnitrozemí, se odhadují zhruba od 150 000 až po 400 000. Podle vydaných potravinových lístků (což není ten nejspolehlivější pramen) u nás na konci války zůstalo téměř 2 800 000 Němců. Ty všechny teď čekal akt spravedlivé odplaty.

Protiněmecké nálady zasáhly všechny vrstvy společnosti a byly podporovány nejen politiky všech stran (zvláště aktivní byli komunisté a národní socialisté), ale i prezidentem Benešem, který ve svých projevech mluvil ve spojení s Němci o „vylikvidování“. Nešťastně zvolený (a často opakovaný) termín měl ve státníkově slovníku údajně význam konečného vyřešení problému (tedy odsunu), nikoli samotné fyzické likvidace, je ale otázkou, zda jej takto chápal i běžný posluchač. Výsledkem takového protiněmecké hysterie bylo spontánní vyhánění Němců z jejich domovů, zabírání jejich majetku, nezřídká provázené znásilňováním a vražděním.

„Divoký odsun“, jak se těmto aktivitám dneska říká, začal v podstatě hned s koncem války. Revoluční gardy (lidově označované jako rabovací), partyzánské oddíly a později i vojenské jednotky začaly „likvidovat“ německý problém. Vláda pověřila 14. května armádu, aby zajistila hranice a „vyčistila“ pohraničí od Němců. Ti Němci, kteří nebyli internováni, se museli policejně hlásit a museli být viditelně označeni; zpravidla nosili na oděvu pásku s písmenem N. Nesměli používat veřejné dopravní prostředky, museli odevzdat kola, radiopřijímače, psací stroje, nesměli se ve větším množství shromažďovat, nesměli chodit do lesa a večer pro ně platil zákaz vycházení. Muži od 14 do 60 let a ženy od 14 do 55 let podléhali pracovní povinnosti. Prodejní doba v obchodech byla pro Němce výrazně omezena, byly zakázány německé spolky a časopisy a byly zavřeny všechny německé školy. Podobnost s protizidovskými nařízeními jistě není náhodná.

Během června už bylo v táborech internováno na statisíce Němců a v červenci bylo za hranice vyháněno téměř 5000 Němců denně. Životní podmínky německého obyvatelstva se výrazně lišily podle příslušnosti do okupační zóny, a proto se mnozí Němci snažili dostat z té sovětské do americké na linii Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice. Na rabování a znásilňování se totiž nezřídka podíleli i vojáci Rudé armády. A právě tato chaotická situace v sovětské zóně, kde se pohybovalo příliš mnoho ozbrojenců, kteří nepodléhali jednotnému velení, vedla k četným stížnostem. Dokonce i české obyvatelstvo se těmito nedisciplinovanými jednotkami cítilo být ohroženo. Ministerstvo obrany proto vydalo 13. června 1945 výnos, kterým byly partyzánské oddíly, Revoluční gardy a všechny další ozbrojené skupiny, které nespádaly pod armádu nebo SNB, rozpuštěny a jejich členové měli přejít do Sboru národní bezpečnosti. Pro odpor příslušných velitelů však odzbrojení těchto jednotek probíhalo velmi zdlouhavě.

Někteří Češi také ve svých dopisech úřadům kritizovali násilí užívané proti Němcům a jejich okrádání. V tomto směru velmi důrazně vyzývala k nápravě poměrů českou vládu skupina českých starousedlíků (ti Češi, kteří žili v Sudetech i v meziválečné době, a ti Češi, kteří své domovy po Mnichovu museli opustit, ale po válce se do nich vrátili) z Teplic – Šanova na konci června 1945. Kritizovali drancování bytů, olupování Němců na jejich cestě k hranici a veřejné popravy nacistů místním obyvatelstvem bez řádného soudu. V dopise uznávají, že je Němce nutno „spravedlivě a náležitě potrestati, ale nesmíme se dopouštět, hnáni mstou, horších nespravedlností, než se dopouštěli oni“. Ve stejně uvážlivém a humánním duchu pak žádají, aby byli ihned vysídleni Němci „provinilí a zde ku práci nepotřební a státu na obtíž připadající mrzáci, starci a sirotci, kapitalisté a inteligence“. Doporučují však, aby se slušně zacházelo s německými dělníky, neboť ti by zde měli zůstat.

Přelomovou událostí se stal výbuch muničního skladu 31. července 1945 v Krásném Březně u Ústí nad Labem, který byl československou vládou označen za německou sabotáž spáchanou příslušníky Werwolfo (na členy této podzemní organizace probíhal v Sudetech doslova hon a byl za ně pokládán téměř každý zatčený nacist). Krátce po explozi se Ústím prohnala vlna zuřivého násilí na Němcích, kteří byli svrženi z mostu Edvarda Beneše do Labe a na jiných místech postříleni (počet obětí se odhaduje na 50 až 100). Násilností se dopouštěli vojáci, příslušníci SNB i členové stále ještě nerozpuštěných Revolučních gard. Doložena je i účast místních obyvatel, stejně tak jsou ale známy případy, kdy Češi obětem pomáhali. Vlastní příčina výbuchu nebyla dodnes definitivně objasněna, ale existují indicie, že celá exploze a následná „čistka“ byly zinscenovány orgány ministerstva vnitra a obrany. Jisté je, že exploze v Březně dodala vládě vhodné argumenty pro postupimskou konferenci, na níž se se rozhodovalo o vysídlení německého obyvatelstva.

Tehdejší propaganda líčila vyhnání Němců jako nápravu dějinného omylu posledních Přemyslů, kteří do země pozvali německé kolonisty. Příchod nových českých osídlenců byl touto optikou nahlížen jako obnova původního stavu v pohraničí, které bylo až do 13. století slovanské. Manifestací těchto názorů se stala „národní pouť“ k pomníku Přemysla Oráče ve Stadicích 27. srpna 1945, které se účastnil i ministr spravedlnosti Jaroslav Stránský. Ale tyto národnostní pohnutky nebyly pro nové osídlence nijak zásadní. Větší roli v jejich rozhodnutí odejít z vnitrozemí do pohraničí hrála naděje na zlepšení jejich ekonomické situace po převzetí německého majetku. Kromě tzv. zlatokopů, kteří se s nakradenými věcmi vraceli zase zpátky domů, přicházeli do Sudet i Češi, kteří utíkali před svou kolaborantskou minulostí. V cizím prostředí se vydávali za zasloužilé odbojáře či partyzány a svou novou roli hráli velmi přesvědčivě v dobré víře, že tak snáze dosáhnou na německé konfiškáty.

Z této rozsáhlé migrace do pohraničí (už 24. května vydalo ministerstvo vnitra nařízení, které nahrazovalo pojem „Sudety“ neutrálním označením „pohraniční území“ či „pohraničí“) politicky nejvíce profitovala KSČ, která zde měla od květnových voleb v roce 1946 absolutní většinu a ovládala téměř všechny národní výbory. Poválečné excesy „divokého odsunu“ tak do jisté míry připravily půdu pro nástup rudého teroru po únoru 1948.

Naše inscenace je inspirována (bohužel) skutečnými událostmi, které se udály na různých místech naší země. Historická fakta a dobové reálie, jež se objevují v textu, proto přibližujeme v následujícím přehledu.

Vyhláška.

Dnešním dnem nařizují pro obyvatelstvo německé národnosti býv. polit. okresů Varnsdorf, Rumburk a Šluknov toto:

Chování Němců v pohraničí.

1. Cestování v podúseku více než 6 km od města nebo bydliště jest zakázáno. Cestování se může úplně zakázati neb omeziti na méně než 6 km rozkazem posádkového velitele. Povolení na větší vzdálenost než 6 km vydává se pouze velkoobchodníkům potravinami, členům veřejné správy a lékařům. Toto povolení vydává příslušný posádkový velitel, a kde není, místní národní výbor nebo vládní komisař.
2. Cestování motocyklem, soukromým autem nebo drahou bez zvláštního povolení (viz ad 1), jest zakázáno. Místní všeobecné dopravy se může používatí. Veškerá soukromá auta, která nemají povolení k jízdě od nejbližšího posádkového velitelství musí býti ohlášena a umístěna v garáži v ohlášce uvedené. Toto místo nesmí opustiti.
3. Pořádání veřejných zábav zakazují. Policejní hodina jest od 23 do 5 hod.
4. Rozhlasové přijímací i vysílací zařízení, telegrafní a telefonní zařízení i jiná zpravodajská zařízení, zbraně náboje, výbušniny a ostatní válečný materiál se musí odevzdati vojenské správě.

Mostecká stávka

Proběhla v období od 23. března do 19. dubna 1932 a zúčastnilo se jí na 13 tisíc horníků z 31 šachet. Jejím cílem bylo zastavení snižování mezd a propouštění horníků, což byl průvodní jev právě probíhající hospodářské krize. Na organizaci stávky se společně podílely KSC a DNSAP (Německá nacionálně socialistická dělnická strana), což bylo po roce 1948 důsledně a úspěšně zamlčováno.

Liptáňská tragédie

V podvečer 22. září 1938 v obci Liptáň na Osoblažsku (dnes okres Bruntál) obklíčili místní nacisté spolu s místními obyvateli četnickou stanici. V davu bylo kolem 150 – 180 lidí a vzbouřenci požadovali vydání zbraní. Četníci s příslušníky finanční stráže, kteří byli na stanici, se přesile raději vzdali. V té chvíli se k četnické stanici přiblížil motocykl se dvěma příslušníky finanční stráže a o četnickou stanici se strhl boj. Ti z obránců, kteří boj přežili, byli následně ubiti henleinovci na zahradě u zdi budovy četnickými šavlemi.

Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě

Původcem myšlenky založit v Protektorátu Čechy a Morava organizaci pro mládež podle vzoru německých Hitlerjugend byl Reinhard Heydrich. Cílem organizace, která se měla starat o volný čas dětí, byla postupná převýchova a získání českých a moravských mladých lidí pro nacistickou myšlenku. Z Heydrichova popudu se předsedou Kuratoria stal aktivní kolaborant Emanuel Moravec. Všechna protektorátní mládež „árijského“ původu ve věku od 10 do 18 let podléhala povinné službě. Orga-

nizace měla vojenskou strukturu a byla založena na jednotné tělesné, duševní a mravní výchově. Všechny doposud existující mládežnické spolky a tělovýchovné jednoty se musely přihlásit ke spolupráci s Kuratoriem. Pověřenci plnili na různých úrovních vedoucí funkce.

Masakr na Švédských šancích

18. června 1945 stál na přerovském nádraží vojenský transport, v němž se vraceli bývalí příslušníci 1. československého armádního sboru z pražské vojenské přehlídky. Jeho součástí byly i jednotky 4. divize, které odjížděly na Slovensko. V poledne pak dorazil na nádraží jiný vlak, v němž bylo šest vagónů s karpatskými Němci (ale také s Maďary a Slováky), kteří se vraceli do svých domovů na středním Slovensku ze severních a severozápadních Čech, kam byli v prosinci 1944 z příkazu německých úřadů evakuováni před blížící se frontou. Shodou okolností se mezi vojáky nacházeli slovenští příslušníci 17. pluku původem ze Spiše, kteří údajně některé repatrianty znali. Upozornili ostatní, že jde o lidi, kteří se zejména v době Slovenského národního povstání měli nějak provinít. S vysvětlením, že musí prošetřit nacisty, nechal důstojník Obranného zpravodajství Karol Pazúr vyvést z vlaku celkem 265 mužů, žen a dětí. Pak si vyžádal od velitele 17. pluku 20 samopalníků, kteří Němce eskortovali do nedalekých Lověšic. Večer přišel Pazúr na MNV v Lověšicích a pod pohrůžkou smrti zastřelením si vynutil přidělení 27 mužů s krumpáči a lopatami k vykopání hrobu pro několik příslušníků SS. V noci z 18. na 19. června pak bylo na nedalekém návrší zvaném „Švédské šance“ v katastru obce Horní Moštěnice postřeleno 71 mužů, 120 žen a 74 dětí. Nejmladší obětí bylo osmiměsíční dítě, nejstarší asi osmdesátiletý muž.

Nařízení

Všem Němcům obojího pohlaví od 14 do 60 let se nařizuje, aby se denně dostavili o 7. hodině ráno na Želné náměstí, aby byli pracovníě rozloženi.

Uplatňují se pravidla, milky, provazy, kovářství i potravinový průmysl. Každý den si každý přinese s sebou.

Uplatňují se pravidla o nařízení, která se týkají práce a odpočinku.

Pracovníci, kteří nepracují v továrně, kteří byli již v minulosti pracovníci, kteří pracovali v továrně.

Pracovníci, kteří nepracují v továrně, kteří byli již v minulosti pracovníci, kteří pracovali v továrně.

Pazúr později tvrdil, že všechny stoprocentně identifikoval jako Němce a přísluhovače nacismu, nicméně vyšetřování ukázalo, že mnozí vyslychaní u sebe měli doklady o bezúhonnosti a slovenské národnosti, někteří dokonce pak i dobrozdání o tom, že podporovali Slovenské národní povstání. Vraždění se účastnil i sám Pazúr, který nakonec přiznal pod tíhou důkazů i postřelení kojenců a jejich likvidaci „odůvodnil“ nanejvýš cynicky: „Čo som mal s nimi robiť, keď sme im postrieli rodičov?“

Lověšičtí muži se v průběhu exekuce drželi stranou, osobně se na ní podílel pouze František Vaculík, který zrovna vykonával vojenskou službu v Přerově a byl vojáky vyzván, aby si také „zastřílel“ (trestní řízení proti němu bylo zastaveno se zřetelem k ustanovením zákona č. 115/1946 Sb., neboť nešlo prokázat, že věděl, že nepopravuje nacisty). „Ženy vesměs plakaly,“ vyprávěl o tom později lověšický občan A. Kubík. „Jedna měla dokonce dvě děti v náruči, jedno jednorozční, druhé asi tříleté, a u hrobu prosila, nevím, zda česky, nebo slovensky, aby nejdříve zastřelili její děti a potom ji. Voják ji okřikl, aby mlčela, a střelil ji do týla. Žena i s dětmi spadla do hrobu. Vzápětí nato šel podél hrobu poručík Pazúr. Posvítíl si a střelil i ty dvě děti, které byly dosud živé a plakaly.“

Majetek obětí si Pazúrovi muži rozebrali. Krátce po masakru dorazili na místo čeští důstojníci z Přerova, které doprovázel poddůstojník NKVD. Ten Pazúra legitimoval, ale když viděl jeho doklady (OBZ), jen mu s úsměvem zsalutoval a beze slova odešel. Večer 19. července pak dal velitel sovětské posádky v Přerově Popov příkaz k Pazúrově zatčení, ale ten už odjel na Slovensko. Zprávy o vyšetřování byly odeslány armádním a bezpečnostním složkám, ale případ se neřešil. Pazúr sám byl dokonce krátce po masakru vyznamenán a povýšen do hodnosti nadporučíka. Až v roce 1947, kdy se začalo o tomto případu psát v tisku, se rozjelo vyšetřování. Od června 1948 byl Pazúr ve vyšetřovací vazbě a v lednu 1949 jej vrchní vojenský soud v Bratislavě odsoudil k sedmi a půl roku vězení. Pazúr se

odvolal, ale odvolal se i žalobce JUDr. Anton Rašla (v roce 1955 byl sám zatčen z politických důvodů). Právníkům z ministerstva národní obrany ale již bylo jasné, že Pazúr svou obhajobou pouze zakrývá svou kolaborantskou minulost, neboť byl členem Hlinkovy gardy. Nejvyšší vojenský soud v Praze mu proto zvýšil trest na 20 let odnětí svobody. Je ale možné, že zákon č. 115/1946 by byl aplikován i na jeho případ, jak se za to přimlouval náměstek obrany Reicin, kdyby celý případ nebyl tak mediálně známý. Ale už v únoru 1951 mu prezident Gottwald (na Reicinovo doporučení) snížil trest o polovinu a následujícího roku byl propuštěn při amnestii. Od svého uvěznění působil jako konfident StB a v této činnosti pokračoval i na svobodě. Díky tomu se mohl stát vysokým funkcionářem Svazu protifašistických bojovníků. Když se v roce 1969 náhodně setkal na vojenské přehlídce se „svým“ prokurátorem JUDr. Rašlou, nabídl mu ruku ke stisku se slovy: „Ja vam odpúšťam – to bola vtedy taká doba.“

Partyzánský soud v Českých Petrovicích (Böhmisch Petersdorf)

Časně ráno 25. května 1945 byla obec obklíčena partyzánskými jednotkami, které byly dislokované v Těchoníně. Všichni muži od 15 do 70 let byli odvedeni ke kostelu, kde byl na kraji silnice postaven „soudní stůl“. Tam zasedli velitel partyzánů, za MNV Josef Voksa čp. 144 a Josef Doleček čp. 121. Po zjištění jmen byli Češi posláni domů. Celý soud se odehrával podobně jako tři dny předtím v Mladkově a v Králíkách a předtím v Červené Vodě a Lanškrounu. Němci museli olízat Hitlerův obraz, který předtím partyzáni poplivali, a přitom byli nemilosrdně bití. Surovost a bezcitnost měla sadistický charakter. Němci, kteří při trestání upadli do bezvědomí, byli poléváni vodou a někteří byli nataženi

do potoka a drženi pod hladinou. Někdo z partyzánů navrhl, aby Němci byli pověšeni hlavou dolů a aby jim pod hlavou zapálili hrnec s benzínem. Ale k tomu již nedošlo, protože kolem 11. hodiny byl řídicí místní školy Bittner zasažen holí do čela, až mu hlava praskla a horní část lebky se posunula o 2 centimetry dozadu. Nato zařval velitel na dotyčného partyzána: „Co děláš, přece ho nemůžeš tak rychle zabít! Honem jej oběste, aby to ještě pocejtil!“ Tak se také stalo.

Když bití začalo, odešel přisedící Josef Voksa na protest do úřadu MNV v kasárenské budově, protože se na to nemohl dívat. Josef Doleček chtěl také odejít, ale byl přinucen zůstat, protože mu pohrozili, že jinak sám půjde mezi Němce. Jako třetího pověsili jeho bratrance Františka Dolečka, který se za války psal Franz Doletschek (byl to invalida z 1. světové války, který se vrátil domů bez nohy). Když mu navlékli smyčku a odtáhli židli, tak se větev, na které visel, ulomila. František Doleček pak prosil na kolenou, aby jej ušetřili, ale partyzáni jej vzápětí oběsili na vedlejší větvi. Celkem bylo oběšeno 7 Němců a 1 zastřelen „na útěku“.

Partyzánská divize Václavík

V jediné květnové dekádě roku 1945 proběhla s velkou intenzitou vlna lidových, revolučních či partyzánských soudů v obcích pod Orlickými horami. Tyto tribunály zasedaly pod hlavičkou MNV a za aktivní účasti partyzánských čet odbojové organizace „Václavík“ (pojmenované podle krycího jména jejího vůdce, továrníka a likérníka Jana Ptáčníka z Kuklen u Hradce Králové), které přicházely „vyčistit“ tuto oblast. Dne 16. května 1945 přijíždí do kasáren v Těchoníně čtyři partyzánské brigády „Václavík“. Jan Ptáčník údajně na základě osobního jednání v Praze dostal 14. května 1945 přímý

ústní rozkaz od ministra národní obrany gen. Svobody a ministra vnitra Noska, aby divize nastoupila k obsazení bývalých Sudet, vyčistila města, obce a lesy od Liberce a Nového Města pod Smrkem až po Lanškroun a Moravský Karlov. V těchto krajích měly být bleskovým zásahem divize Václavík zachráněny miliardové hodnoty na průmyslu a celém hospodářství. Politický komisař J. Bořík později uváděl, že jednotky „divize“ měly kolem 5000 mužů, že v boji ztratily 26 příslušníků a „pobily“ prý několik stovek nepřátel. Zabavený majetek v hodnotě několika milionů korun byl údajně odevzdán národním výborům na „zlatý poklad“.

První soud zřejmě proběhl z iniciativy vojenského velitele brigády Hýbl-Brodecký, poručíka Josefa Hýbla (Brodecký bylo jeho druhé krycí jméno) 17. a 18. května v Lanškrouně. Místní Němci byli vyhnáni na náměstí, individuálně „souzeni“ a trestáni velice brutálními fyzickými tresty. Krvavé divadlo před radnicí, kde zasedal tribunál složený ze 7 mužů a 1 ženy, nepřežilo 17. května nejméně 24 osob: 13-14 bylo zastřeleno a oběšeno před radnicí na náměstí, 7 na dalších místech, u 3 nebylo možné zavinění smrti cizí osobou vyloučit. Příštího dne byli popraveni další 3 muži, takže celkový počet obětí dvoudenní

Vítězslav Nezval (vlevo) v rozhovoru s muži, kteří brali v Lanškrouně spravedlnost do svých rukou – vpravo Hýbl-Brodecký, uprostřed Ptáčník.

„razie“ dosáhl čísla 27. Celkově zahynulo násilnou smrtí v obcích na Podorlicku nejméně 130 osob. Ve volných chvílích se partyzáni účastnili oslav znovunabyté svobody. Už 20. května pochodovali ve slavnostním průvodu v Jablonném nad Orlicí a 26. května za nimi do Těchonína dokonce přijel sám sekční šéf kinematografického odboru při Ministerstvu informací, básník Vítězslav Nezval, který se s nimi nechal vyfotografovat. Při té příležitosti byl natočen i krátký film do filmového týdeníku Aktualita.

Josef Hýbl Brodecký

Narodil se 7. července 1911 v obci Slemeno u Rychnova nad Kněžnou. Vystudoval klasické gymnázium a v letech 1931-33 absolvoval čtyři semestry teologie v biskupském semináři. Ovládal několik světových jazyků a měl i literární ambice. V letech 1934-36 studoval na Vojenské akademii v Hranicích. Jako frekventant kurzu pro zvláštní účely byl povýšen do hodnosti poručíka pěchoty. Odbojovou činnost organizoval od roku 1939 (jako zpravodajský důstojník okresu v organizaci Obrana národa a ÚVOD) nejprve v okolí Rychnova nad Kněžnou a pak i Žamberka. Později působil jako velitel partyzánské skupiny Brodecký v Jablonném nad Orlicí. Svou účast na lidových soudech nikdy nepopíral a hrdě se hlásil k tomu, že pomáhal vyčistit Sudety od nacistů. Vstoupil do KSČ a aktivně se účastnil únorového převratu v roce 1948. Stýkal se s tehdejšími prominenty a znal se i s majorem Augustinem Schrammem (agent NKVD, který je často dáván do spojitosti se smrtí Jana Masaryka). Od dubna 1948 byl náměstkem generálního tajemníka Ústředního svazu bojovníků. Zemřel 27. března 1953 v Praze, ale ačkoli měl známé i na těch nejvyšších místech, jeho údajná sebevražda nebyla nikdy dostatečně objasněna. Nebo snad právě proto?

Internační tábor Hanke

Objekty zasilatelské firmy Hanke na ostravské Nádražní třídě vybral pro internaci Němců vedoucí politického oddělení ostravského ředitelství Národní bezpečnosti Vladislav Kusz. Velitelem tábora se stal Emil Martínek, horník z Hrušova, který prodělal kurs pomocníka při pitvě, což byla pro jeho funkci jistě vhodná příprava. Pomáhali mu strážní Josef Jurášek a Ludvík Pieczka, dělníci z Vratimova. Nejčastěji popravy vykonával „kápo“ Heinrich Gloss, bývalý masér ve vítkovických závodech a člen SA. Vyžíval se v sadistickém mučení svých spoluvězňů, a někdy je dokonce donutil, aby se popravovali navzájem. Velitel tábora Martínek nutil před popravou vězně ke skupinovému souložím s německými ženami, jež byly pak společně s muži oběšeny. Martínkovi bylo doloženo také několik znásilnění. Od 15. května do 20. června 1945 zemřelo v táboře 231 osob. Události v táboře Hanke vyšetřovala parlamentní komise, která navrhla zahájit proti Kuszovi, Martínkovi, Pieczkovi, Juráškoví a dalším trestní řízení. Ministerstvo vnitra pak dalo Oblastní kriminální ústředně v Ostravě pokyn, aby případ nebyl na základě zákona číslo 115 z roku 1946 vyšetřován.

Nějaké tresty ale nakonec přece jen padly: Kusz, Pieczka a Jurášek byli vyloučeni z KSČ. Martínek údajně členem strany nebyl, tudíž potrestán být nemohl.

115/1946 Sb.

ZÁKON ze dne 8. května 1946

o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků
Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Bezpodmínečný zákaz používání němčiny!
U nás se mluví pouze česky!

§ 1

Jednání, k němuž došlo v době od 30. září 1938 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo přispěti k boji o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomahačů, není bezprávné ani tehdy, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné.

§ 2

(1) Byl-li někdo pro takový trestný čin již odsouzen, budiž postupováno podle předpisů o obnově trestního řízení.

(2) Příslušný je soud, u něhož se konalo řízení v první stolici nebo není-li ho, soud, který by byl nyní v první stolici příslušný, kdyby bezprávnost činu nebyla podle § 1 vyloučena.

(3) Sbíhá-li se s činem uvedeným v § 1 trestný čin, pro nějž byl obžalovaný týmž rozsudkem odsouzen, vysloví soud za tento jiný trestný čin nový trest rozsudkem, přihlížeje k výroku o vině již učiněnému.

§ 3

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej ministři spravedlnosti a národní obrany.

Dr. Beneš v.r.

Fierlinger v.r.

Dr. Ortina v.r.

gen. Svoboda v.r.

... u nás jste v dobré společnosti.

KOMORNÍ SCÉNA ARÉNA, příspěvková organizace

28. října 2, 701 85 Moravská Ostrava,

e-mail: info@divadloarena.cz, jsmetuprovas@divadloarena.cz, rezervace@divadloarena.cz

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA.

PROSÍME CHOĎTE VČAS, po zahájení představení není možný přístup do hlediště.

Autorská práva k představení zastupuje AURA-PONT,
divadelní a literární agentura, spol. s r.o., Radlická 99, Praha 5

Divadelní inscenace realizujeme za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a Moravskoslezského kraje. Činnost Komorní scény Aréna, příspěvkové organizace statutárního města Ostrava, je financována z rozpočtu města Ostravy.

www.divadloarena.cz

OSTRAVA!!!

MINISTERSTVO
KULTURY

Moravskoslezský
kraj

Full HD tisk

printo

